

ഹജ്ജ്, ഉററ അനുഷ്ഠാനസഹായി

ഹജ്ജ് പോലെ ജീവിതത്തിൽ ഒരുതവണ നിർബന്ധമുള്ള പുണ്യ കർമ്മമാണ് ഉററ. രണ്ടോ മൂന്നോ മണിക്കൂർ കൊണ്ട് നിർവഹിക്കാ വുന്ന പുണ്യകർമ്മമാണത്.

ജീവിതത്തിൽ ഒരുതവണ നിർബന്ധമായ ഉററ പലതവണ ആവർത്തിക്കൽ ശക്തിയായ സുന്നത്തുണ്ട്. ഒരു യാത്രയിൽ തന്നെ നിരവധി തവണ ഉററ ചെയ്യാൻ സമയ സൗകര്യം ലഭിക്കുന്നതാണ്.

വിശുദ്ധ ഖുർആനിലും നബി വചനങ്ങളിലും ഉററയുടെ മഹത്വം കൂടുതലായി വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഹജ്ജിനെക്കുറിച്ച് പറയുന്ന പല പ്രസ്താവങ്ങളിലും ഉററയെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങളും അടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. അല്ലാഹു പറയുന്നു: “അല്ലാഹു തആലാക്കു വേണ്ടി നിങ്ങൾ ഹജ്ജും ഉററയും പൂർത്തീ കരിക്കുവിൻ”. നബി (സ്യ) പറയുന്നു: “ഒരു ഉററ മറ്റൊരു ഉററ വരെയുള്ള പാപങ്ങൾക്ക് പ്രായശ്ചിത്തമാണ്”.

റമുളാൻ ശരീഫിൽ ഉററ നിർവഹിക്കുന്നതിന് കൂടുതൽ പുണ്യമുള്ളതായി ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു. “റമുളാനിലെ ഒരു ഉററ ഹജ്ജ് കർമ്മത്തോട് തുല്യമായതാണ്”. വളരെ മഹത്വമേറിയ ഉററ നിരവധി തവണ ചെയ്യാൻ പരിശ്രമിക്കേണ്ടതാണ്. മഹാനായ ഇമാം ശാഫിഇ(റ) പറഞ്ഞു: “അനുക്രമ സാഹചര്യമുള്ള ഓരോരുത്തരും എല്ലാ മാസത്തിലും രണ്ടോ മൂന്നോ തവണ ഉററ ചെയ്യേണ്ടതാണ്. മാസത്തിൽ ഒരു ഉററയെങ്കിലും അനിവാര്യമായും ചെയ്തിരിക്കണം” (ശറഹു ത് ഇുളാഹ്, പേജ് 421).

യാത്ര

യാത്രയുടെ സുന്നത്ത് നിസ്കാരം.

യാത്രക്കുവേണ്ടിയുള്ള സുന്നത്ത് രണ്ട് റക്അത് അല്ലാഹുവിനു വേണ്ടി ഞാൻ നിസ്കരിക്കുന്നു എന്ന് നിയുത്തത്. ആദ്യറക്അത്തിൽ ഫാതിഹക്കു ശേഷം ക്രമപ്രകാരം സൂറഃ ഖുറൈശ്, സൂറഃ അൽ കാഫിറൂൻ, സൂറഃഅൽ ഫലഖ് എന്നീ മൂന്ന് സൂറത്തുകളും രണ്ടാം റക്അത്തിൽ ഫാതിഹാനന്തരം ക്രമത്തിൽ സൂറഃ ഇഖ്ലാസ്, സൂറഃ നാസ് എന്നീ രണ്ട് സൂറത്തുകളും ഓതൽ സുന്നത്തുണ്ട്. സലാം വീട്ടിയ ശേഷം ആയത്തുൽ കുർസിയും സൂറഃ ഖുറൈശും ഓതി ദുആ ചെയ്യണം.

യാത്രപറയൽ

കുടുംബക്കാർ, അയൽവാസികൾ, സ്നേഹിതർ തുടങ്ങിയവരോട് യാത്ര പറയൽ സുന്നത്തുണ്ട്. കൈപിടിച്ച് യാത്ര പറയുമ്പോൾ ഈ പ്രാർഥന പരസ്പരം പറയണം.

വീട്ടിൽ നിന്ന് ഇടതുകാൽ വച്ച് പുറപ്പെടുകയും

എന്ന ദിക്ർ ചൊല്ലുകയും വേണം.

ഈ ദിക്ട് എല്ലാ യാത്രക്കാർക്കും വളരെ ബലപ്പെട്ട സുന്ദരമാണ് യാത്രക്കായി വീട്ടിൽ നിന്ന് പുറത്തിറങ്ങി നിന്നാൽ 'കാഫിറുൻ, നസ്', ഇഖ്ലാസ്, മുഅവ്വിദൈനി, നാസ് എന്നീ അഞ്ച് സുറത്തുകൾ ഓതുന്ന് നല്ലതാണ്.

വാഹനത്തിൽ വലതുകാൽ എടുത്തുവെച്ച് കയറിയിരുന്നശേഷം ഈ ദുആ ചെയ്യണം.

( ) ( )

പുറപ്പെടുമ്പോൾ യാത്രയയക്കുന്നവർ ബാങ്കും ഇഖാമത്തും കൊടുക്കൽ സുന്ദരമാണ്. യാത്രയിൽ ഉയരത്തിലെത്തുമ്പോൾ തക്ബീറും ഇറക്കത്തിലായാൽ തസ്ബീഹും വർധിപ്പിക്കൽ സുന്ദരമാണ് പുണ്യമുള്ള ദുആ ഉൽകർബ് വർധിപ്പിക്കുക.

ഹജ് യാത്ര വേളയിൽ മാത്രമല്ല എല്ലാ യാത്രകളിലും നിസ്കാരം ജംഉം ഖസ്റും ആക്കി നിർവഹിക്കാനുള്ള ആനുകൂല്യം ഇസ്ലാം നൽകിയിരിക്കുന്നു. കൃത്യനിഷ്ഠയോടെ നിസ്കരിക്കുന്ന പലരും യാത്ര സന്ദർഭങ്ങളിൽ നിസ്കാരം ഉപേക്ഷിക്കുകയും പിന്നീട് ഖജ്റാ അർവീട്ടുകയും ചെയ്യുന്ന സമ്പ്രദായം വളരെ കുറ്റകരമാകുന്നു. അനുവദിച്ച സമയത്തിൽ നിന്നും നിസ്കാരം പിന്തിക്കുന്നത് വൻകുറ്റമാണ്. ഖജ്റാ അർവീട്ടിയത് കൊണ്ട് മാത്രം കുറ്റം ഇല്ലാതാവുകയില്ല. ജംഉം ഖസ്റും ആക്കുന്ന ആനുകൂല്യം പഠിച്ചു വെച്ചാൽ പലർക്കും നിസ്കാരം ഖജ്റാ അർവീട്ടി വരില്ല.

ജംഉം ഖസ്റും

ലക്ഷ്യസ്ഥാനവും രണ്ട് മർഹല (132 കി.മി.) ദൂരവുമുള്ള അനുവദനീ യമായ യാത്രയിൽ ഖസ്റും ജംഉം ജാഇസാണ്. മൂന്ന് മർഹല (198 കി.മി.) ദൂരമുണ്ടായാൽ ഖസ്റാക്കൽ സുന്ദരമാണ് കൂടിയാണ്.

നാല് റക്അത്തുള്ള ജൂഹൂർ, അസ്വർ, ഇശാഅ് എന്നീ നിസ്കാരങ്ങൾ രണ്ട് റക്അത്താക്കി ചുരുക്കി നിസ്കരിക്കുന്നതിനാണ് ഖസ്ർ എന്ന് പറയുന്നത്.

ജൂഹൂറും അസ്വറും രണ്ടിലൊന്നിന്റെ സമയത്തും മഗ്ദിബും ഇശാഅും രണ്ടിലൊന്നിന്റെ സമയത്തും നിസ്കരിക്കുന്നതിന് ജംഅ് എന്നും പറയുന്നു.

സ്വബ്ഹി നിസ്കാരത്തിന് ജംഉം ഖസ്റും, മഗ്ദിബിന് ഖസ്റും ബാധകമല്ല.

രണ്ട് നിസ്കാരവും കൂടി ആദ്യ നിസ്കാരത്തിന്റെ സമയത്ത് നിസ്കരിക്കുന്നതിന് ജംഉത്തഖ്ദീം (മുന്തിച്ച് ജംആക്കുക) എന്നും രണ്ടും കൂടി രണ്ടാമത്തേതിന്റെ സമയത്ത് നിസ്കരിക്കുന്നതിന് ജംഉത്തഅഖ്ദീർ (പിന്തിച്ച് ജംആക്കുക) എന്നും പറയുന്നു.

മുന്തിച്ച് ജംആക്കൽ സ്വഹീഹാകാൻ

- 1. ആദ്യ നിസ്കാരം ആദ്യം നിസ്കരിക്കുക.

2. ആദ്യ നിസ്കാരം കഴിയും മുമ്പ് 'അടുത്ത നിസ്കാരവും കൂടി ഇതോടൊപ്പം ചേർത്ത് നിസ്കരിക്കുന്നു' എന്ന് കരുതുക.
3. ആദ്യ നിസ്കാരം കഴിഞ്ഞയുടൻ രണ്ടാമത്തേത് നിസ്കരിക്കുക. ഇടയിൽ കൂടുതൽ വിടവുണ്ടാകരുത്.

പിന്തിച്ച് ജംആക്കൽ സ്വഹീഹാകാൻ

1. ആദ്യനിസ്കാരത്തിന്റെ സമയം കഴിയുന്നതിന് മുമ്പ് നിസ്കരിക്കാനാവശ്യമായ സമയം ബാക്കിയുണ്ടായിരിക്കെ ജംആക്കി നിസ്കരിക്കുമെന്ന് കരുതുക.

ഖസ്റ്റ്റും ജംഉം ഒന്നിച്ചും ഏതെങ്കിലും ഒന്ന് ഒഴിവാക്കി ഒന്നുമാത്രവും എടുക്കാവുന്നതുമാണ്. യാത്ര ആരംഭിക്കുന്ന പ്രദേശത്തിന്റെ അതിർത്തി കടന്നത് മുതൽ ഈ ആനുകൂല്യം തുടങ്ങുന്നു.

യാത്ര അവസാനിക്കും മുമ്പ് നിസ്കാരം പൂർത്തിയാവുകയും വേണം.

സ്വദേശത്ത് എത്തുകയോ ഒരു സ്ഥലത്ത് പൂർണ്ണമായി നാലു ദിവസം തങ്ങുകയോ നാലുദിവസം താമസിക്കുമെന്ന് കരുതുകയോ ചെയ്താൽ യാത്ര അവസാനിച്ചതായി ഗണിക്കപ്പെടുന്നതാണ് അതുപോലെ നാലുദിവസത്തിൽ താഴെ താമസിച്ചാൽ ആവശ്യം പൂർത്തിയാകുമെന്ന പ്രതീക്ഷയോടെ വന്ന് താമസം നീണ്ടു പോയാൽ 18 ദിവസം വരെ ഖസ്റ്റ്റും ജംഉം അനുവദനീയമാണ്.

പൂർത്തിയാക്കി നിസ്കരിക്കുന്നവനോട് ഖസ്റ്റ്റാക്കുന്നവന് തുടരാൻ പാടില്ല. നിസ്കാരത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ തന്നെ ഖസ്റ്റ്റാക്കുന്നുവെന്ന് നിയന്ത്രണങ്ങളായിരിക്കൽ ശർത്ഥമാണ്.

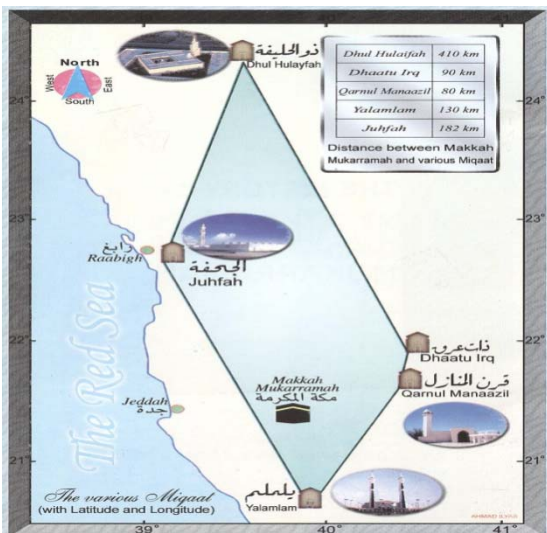
ഉംറ

മീഖാത്തിൽ നിന്ന് ഇഹ്റാം ചെയ്ത് കഅ്ബാ ശരീഫിലെത്തി ത്വവാഹൂം ശേഷം സ്വഹാമർവകീസയിൽ സ്അ്യാം പൂർത്തിയാക്കി മുടിയെടുത്താൽ ഉംറ അവസാനിച്ചു.

മീഖാത്, ഇഹ്റാം

വിശുദ്ധ കഅ്ബയിലേക്ക് ഹജ്ജ്ജാ ഉംറയോ ലക്ഷ്യം വെച്ച് കടന്നുവരുന്നവർക്ക് നിയന്ത്രണം ചെയ്യുന്നതിന് ചില നിശ്ചിത സ്ഥലങ്ങൾ നിർണയിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പ്രസ്തുത അതിർത്തികൾക്ക് മീഖാത്തുകൾ എന്നും നിയന്ത്രണത്തിന് ഇഹ്റാം എന്നും പറയുന്നു.

ഹറമിന്റെ പുറത്തുനിന്ന് വരുന്നവരുടെ നിശ്ചിത മീഖാത്തുകൾ അഞ്ചാകുന്നു. ഹജ്ജ്ജാ ഉംറയോ ഉദ്ദേശിച്ച് മക്കയിലേക്ക് വരുന്നവർ യാതൊരു കാരണവശാലും ഇഹ്റാം കൂടാതെ മീഖാത്ത് വിട്ടുകടക്കാൻ പാടില്ല. ഉംറ മുമ്പ് ചെയ്തിട്ടുള്ളവർക്കും ഇത് ബാധകമാണ്. (ഉംറതുൽ അബ്റാർ പുറം 27)

1. ദുൽഹുലൈഫ (അബ്യാർ അലി): മദീനയിൽ നിന്നും അതിന്റെ വടക്ക് പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്നും വരുന്നവർക്കുള്ള മീഖാത്താണിത്
2. ജുഹ്ഫ്: ഇജ്ജിപ്പ്, ശാം, മൊറോക്കോ എന്നീ രാജ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് എത്തുന്നവരുടെ മീഖാത്താണിത്.
3. ഖർനൂൽ മനാസിൽ: നജ്ദുകാരുടെയും അതുവഴി കടന്നുവരുന്നവരുടെയും മീഖാത്താണിത്.

റിയാട് ഭാഗത്തു നിന്ന് വരുന്ന വാഹനങ്ങൾ ഈ മീവാത്ത് വഴിയാണ് കടന്നു പോവുക

4. ദാത്തു ഇർഖ്: ഇറാവ്, ബസറ, കുടമ, മുതലായ രാജ്യക്കാരുടെ മീവാത്താണിത്.

5. യലംലം: യമൻ, തിഹാമ രാജ്യക്കാരും ഏഡൻ വഴി വരുന്നവരും ഇഹ്റാം ചെയ്യേണ്ട മീവാത്താണിത്.

ഇന്ത്യയിൽ നിന്നും കപ്പൽ വഴി പോകുമ്പോഴും വിമാന മാർഗ്ഗം പോകുമ്പോഴും ഈ മീവാത്താണ് ലഭിക്കുക..

മുൻ വിവരിച്ച അഞ്ചിൽ ഒരു മീവാത്തിൽക്കൂടി കടന്നു വരുന്ന ഏതു നാട്ടുകാരും ആ മീവാത്തിൽ വെച്ച് ഇഹ്റാം ചെയ്യണം. ഏതു നാട്ടുകാർ എന്നതല്ല ഏതു മീവാത്തിലൂടെ മക്കയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നു എന്നതാണ് പരിഗണിക്കേണ്ടത്. വഴിയിൽ മീവാത്തില്ലാത്തവർ വലത്തോ ഇടത്തോ വരുന്ന മീവാത്തിനോട് നേരിടുമ്പോഴാണ് ഇഹ്റാം ചെയ്യേണ്ടത്. ഹജ്ജാ ഉറയോ ഉദ്ദേശിച്ച് മക്കയിലേക്ക് വരുന്നവർ മീവാത്ത് വീടുന്നതിന് മുമ്പ് ഇഹ്റാം ചെയ്യൽ നിർബന്ധമാണ്. ഇഹ്റാം ചെയ്യാതെ മീവാത്ത് വിട്ടു കടന്നാൽ കുറ്റക്കാരനാകുന്നതും മീവാത്തിലേക്ക് തന്നെ മടങ്ങേണ്ടതുമാണ്. മടങ്ങാൻ സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ പിടയ് നിർബന്ധമാകും. മീവാത്തിൽ എത്തുന്നതിന് മുമ്പ് ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിന് വിരോധമില്ല. കച്ചവടം, ജോലി, സന്ദർശനം മുതലായ ആവശ്യങ്ങൾക്കാണ് മക്കയിലേക്ക് യാത്രയെങ്കിൽ ഇഹ്റാം നിർബന്ധമില്ല. എങ്കിലും അവരും ഉറക്ക് ഇഹ്റാം ചെയ്ത് ഉറ ചെയ്യൽ സുന്നത്തുണ്ട്.

മീവാത്തിനും മക്കക്കും ഇടയിൽ വസിക്കുന്നവർ ഇഹ്റാം ചെയ്യേണ്ടത് അവരവരുടെ പ്രദേശത്തു നിന്നു തന്നെയാണ്. പ്രസ്തുത സ്ഥലങ്ങളിൽ ജോലി ചെയ്തു താമസിക്കുന്നവരും അപ്രകാരം തന്നെയാണ് ചെയ്യേണ്ടത്. മക്കയിൽ താമസിക്കുന്നവർക്ക് ഉറ ചെയ്യാൻ ഹറം അതിർത്തിയുടെ പുറത്തുപോയി ഇഹ്റാം ചെയ്യണം.

ഹറമിന്റെ അതിരുകൾ

പടിഞ്ഞാറു ഭാഗത്തു: ഹുദൈബിയ (ശുബൈഈ എന്നും ഈ സ്ഥലത്തിന് പേരുണ്ട്).

കിഴക്ക്: വാദിനമിറ.

തെക്ക്: ഏഴ് മൈൽ ദൂരെ.

വടക്ക്: ജാദത്ത.

വടക്കു പടിഞ്ഞാറ്: തൻഇലം.

മേൽപറഞ്ഞ അതിരുകൾക്ക് പുറത്ത് എവിടെ വെച്ചും ഉറക്ക് ഇഹ്റാം ചെയ്യാവുന്നതാണ്. ജിഅ്റാനത്ത എന്ന സ്ഥലത്ത് പോയാണ് നബി(സ്യ) ഉറക്ക് ഇഹ്റാം ചെയ്തത്. അതിനാൽ ഏറ്റവും നല്ലത് അവിടെ വെച്ച് ഇഹ്റാം ചെയ്യുന്നതാണ്.

രണ്ടാം സ്ഥാനം തൻഇലമിനയാണ്. ആഇശബീവി(റ) ഇവിടെ പോയാണ് ഉറക്ക് ഇഹ്റാം ചെയ്തത്. ഹറമിന് പുറത്തുള്ള മറ്റൊരു സ്ഥലവും പ്രതിഫലത്തിൽ സമമാണ്. എന്നാൽ ഹറം അതിരുകളിൽ ഏറ്റവും ദൂരം കുറഞ്ഞ തൻഇലം പ്രദേശത്തേക്കാണ് അധികമാളുകളും ഉറക്ക് ഇഹ്റാം ചെയ്യാനുദ്ദേശിച്ച് പോകാറുള്ളത്. അവിടെ മസ്ജിദ് ആഇശ എന്ന പേരിൽ വിശാലമായ പള്ളിയും കുളിക്കാനും മറ്റുമുള്ള സൗകര്യങ്ങളുമുണ്ട്.

ഇഹ്റാമിന്റെ സുന്നത്തുകൾ

1 കകുപ്പരോമവും ഗുഹ്യരോമവും നീക്കം ചെയ്യുക. നഖം മുറിക്കുക, മീശവെട്ടുക മുതലായവ ചെയ്തു ശരീരം വൃത്തിയാക്കുക

2 ഇഹ്റാമിനെ കരുതി കുളിക്കുക.

ഔതുരക്തമോ പ്രസവരക്തമോ ഉള്ളവർ കൂടാതെ ഈ കുളി സുന്നത്താണ്.

3 കുളികഴിഞ്ഞ് ശരീരത്തിൽ മാത്രം സുഗന്ധം ഉപയോഗിക്കുക.

4 ഇഹ്റാമിന്റെ വസ്ത്രം ധരിക്കുക.

5 ഇഹ്റാമിന്റെ രണ്ട് റക്അത്ത് സുന്നത്തായി നിസ്കരിക്കുക.

ഇഹ്റാമിന്റെ സുന്നത്തായി നിസ്കാരം രണ്ട് റക്അത്ത് അല്ലാഹുതആലാക്ക് വേണ്ടി ഞാൻ നിസ്കരിക്കുന്നു എന്നാണ് കരുതേണ്ടത്. ആദ്യ റക്അതിൽ ഫാതിഹക്കു ശേഷം കാഫിറുനയും രണ്ടാം റക്അതിൽ ഇഖ്ലാസ്സും ഓതൽ സുന്നത്താണ്.

6 നടക്കുമ്പോൾ ചെരിപ്പുകൾ ധരിക്കുക.

മടമ്പുകളും കാൽവിലകളും മറയ്ക്കുന്ന ഷു പുരുഷന്മാർക്ക് ധരിക്കാൻ പാടില്ല.

7 നിസ്കാര ശേഷം വാഹനത്തിൽ കയറി യാത്ര തുടങ്ങിയാൽ നിയുത്തും തൽബിയത്തും നിർവഹിക്കേണ്ടതാണ്.

നിയുത്ത മനസ്സിൽ കരുതൽ നിർബന്ധവും നാവുകൊണ്ട് പറയൽ സുന്നത്തുമാണ്

“ഞാൻ ഉറ ചെയ്യാൻ കരുതി” എന്ന ഭാഗം മാത്രമാണ് നിയുത്ത. ശേഷമുള്ള തൽബിയത്ത് നിയുത്തിന്റെ കൂടെ ശബ്ദം മുയർത്താതെ ചൊല്ലൽ സുന്നത്താണ്. നിർബന്ധമാണെന്നും അഭിപ്രായമുണ്ട്.

ഇഹ്റാമിൽ പ്രവേശിച്ചത് മുതൽ തൽബിയത്ത് സുന്നത്താണ്. ഉറക്ക് ഇഹ്റാം ചെയ്താൽ ഉറയുടെ ത്വവാഫ് ആരംഭിക്കുന്നത് വരെയാണ് തൽബിയത്തിന്റെ സമയം

ശേഷം നബി(സ്വ)യുടെയും കുടുംബത്തിന്റെയും പേരിൽ സ്വലാത്തും സലാമും ചൊല്ലണം. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതിയും സ്വർഗവും ചോദിക്കുകയും നരക ശിക്ഷയിൽ നിന്നു അഭയം തേടുകയും സ്വശരീരത്തിനും ഇഷ്ട ജനങ്ങൾക്കും വേണ്ടി ദുആ ഇരക്കു കയും വേണം

ഇഹ്റാം: നിഷിദ്ധമായ കാര്യങ്ങൾ

1. സാധാരണ രീതിയിലുള്ള വസ്ത്ര ധാരണം.

പുരുഷന്മാർ തലമറക്കലും ചുറ്റിത്തുന്നപ്പെട്ടവസ്ത്രങ്ങൾ ധരിക്കലും പാടില്ല. ധരിച്ച വസ്ത്രങ്ങളുടെ തലതമ്മിൽ കൂട്ടിക്കെട്ടൽ, കൂടുക്ക്, മുട്ടുസൂചി, പിന്ന് ഇവകൊണ്ട് ബന്ധിപ്പിക്കൽ മുതലായത് വിരോധമാണ്. തുണിയുടെ മുകളിൽ ചരട്, അപ്പെട്ട എന്തിവ കെട്ടാം.

2. സുഗന്ധം ഉപയോഗിക്കൽ.

ഇഹ്റാം ചെയ്ത സ്ത്രീ പുരുഷന്മാർ സുഗന്ധമുപയോഗിക്കൽ നിഷിദ്ധമാണ്

3. എണ്ണ ഉപയോഗിക്കൽ.

തലമുടിയിലും താടിമുടിയിലും സുഗന്ധ മുള്ളതും ഇല്ലാത്തതുമായ ഒരണ്ണയും ഉപയോഗിക്കാൻ പാടില്ല

4. ശരീരത്തിലെ മുടിയോ നഖമോ നീക്കൽ.

തലയിലോ ശരീരഭാഗങ്ങളിലോ ഉള്ള മുടിയോ നഖമോ അവയുടെ അൽപ്പഭാഗമോ വടിക്കുക, മുറിക്കുക, പറിക്കുക, കരിക്കുക പോലെയുള്ള ഏതെങ്കിലും മാർഗത്തിൽ അറിഞ്ഞോ അറിയാതെയോ നീക്കം ചെയ്യൽ ഹറാമാണ്.

5. വിവാഹബന്ധം നടത്തൽ.

ഇഹ്റാമിന്റെ സന്ദർഭത്തിൽ വിവാഹം ചെയ്യുകയോ ചെയ്തുകൊടുക്കുകയോ വിവാഹിതയാവുകയോ പാടില്ല.

6. സംയോഗവും മറ്റുശൃംഗാരങ്ങളും.

ഗൃഹ്യസ്ഥാനങ്ങളിൽ വേഴ്ച നടത്തുന്നത് ഇഹ്റാം ചെയ്തവർക്ക് ഹറാമാണ്. വേഴ്ചകൊണ്ട് ഹജ്ജും ഉറയും നഷ്ടപ്പെടുന്നതാണ്. സംയോഗം മൂലം ഹജ്ജ് ഉറയോ ബാത്രിലാകാൻ ഇട വന്നാൽ തുടർന്നു ബാക്കിയുള്ള കർമ്മങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കേണ്ടതും ബാത്രിലായതിനു പകരം ഉടൻ തന്നെ ഖജ്വാഅ് വീട്ടേണ്ടതുമാണ്. മാത്രമല്ല അറിവോടു കൂടി മനഃപൂർവ്വം ചെയ്തവന് നഷ്ടപരി ഹാരം(കഫ്ഫാരത്ത്) നിർബന്ധമാണ്. ആഗ്രഹത്തോടെ സ്ത്രീകളെ ചുംബിക്കലും അണച്ചുകൂട്ടലും ഹറാമാണ്.

7. വേട്ടമൃഗങ്ങളെ നശിപ്പിക്കൽ

കരയിലുള്ള ഭക്ഷ്യയോഗ്യമായ വേട്ട ജീവികളെ നശിപ്പിക്കലും അതിനു സഹായകമായി വർത്തിക്കലും ഇഹ്റാ മിൽ നിഷിദ്ധമാണ്.

മക്കയിലേക്ക്

മക്കയിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോഴുള്ള ദൃശ്യ

മക്കയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് കുളിക്കൽ ബലമായ സുന്നത്തുണ്ട്.

മസ്ജിദുൽ ഹറാം

കഅ്ബാലയത്തിന് ചുറ്റുമുള്ള മതാഹൂം അതിനെ വലയം ചെയ്തു നിൽക്കുന്ന പള്ളിയുമാണ് മസ്ജിദുൽ ഹറാം. പ്രതി ഫലത്തിൽ ഏറ്റം കൂടുതൽ ലഭിക്കുന്നതും ലോകത്താദ്യമായി പണിതതുമായ പള്ളി. കഅ്ബയുടെ തെക്കുകിഴക്ക് മൂലയിലായി ഹജറുൽ അസ്വദ് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത് കാരണം റുക്നൂൽഅസ്വദ് എന്ന് ഈ മൂലക്ക് പേര് പറയുന്നു. വടക്ക് കിഴക്ക് മൂലക്ക് റുക്നൂൽ ഇറാഖി എന്നും വടക്ക് പടിഞ്ഞാറ് മൂലക്ക് റുക്നൂൽശാമി എന്നും തെക്ക് പടിഞ്ഞാറ് മൂലക്ക് റുക്നൂൽ യമാനി എന്നും പറയപ്പെടുന്നു.

മുൽതസം

ദുആക്ക് വളരെയേറെ ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്നുറപ്പുള്ള സ്ഥാനമാണ് മുൽതസം. അഥവാ ഹജറുൽ അസ്വദിന്റെയും കഅ്ബാലയ കവാടത്തിന്റെയും ഇടക്കുള്ളസ്ഥലം. അവിടെ ഭക്തവിശ്വാസികൾ കരച്ചിലും പറച്ചിലുമായി തണിക്കൂടുന്ന തിനാലാണ് മുൽതസം എന്ന പേര് സിദ്ധിച്ചത്. ഇത് ഏറ്റവും ശ്രേഷ്ഠമായ സ്ഥലമാണ്.

ഹജറുൽ അസ്വദ്

സ്വർഗത്തിൽ നിന്ന് ഇറക്കപ്പെട്ടതും നിരവധി മഹ ത്വങ്ങൾ നിറഞ്ഞതുമാണ് ഹജറുൽ അസ്വദ്. നബി (സ്വ) പറഞ്ഞു: 'പാലിനെക്കാൾ വെളുത്ത നിറത്തിലായിരുന്നു ഹജറുൽഅസ്വദ് സ്വർഗത്തിൽ നിന്ന് ഇറക്കപ്പെട്ടത്. മനുഷ്യ പാപങ്ങൾ അതിനെ കുറുപ്പിച്ചുകളഞ്ഞു.' (തിർമുദി, ഇബ്നു ഖുസൈമ) കഅ്ബയിൽ നിന്ന് മുഖം വെച്ച്

ചുംബിക്കൽ സുന്നത്തുള്ളത് ഹജറുൽഅസ്വദ് മാത്രമാണ്. ഹജറുൽഅസ്വദിനെ ചുംബിക്കുന്നവർക്ക് അത് അല്ലാഹുവിൽ ശിപാർശ ചെയ്യുമെന്നും അതിനെ അപമാനിക്കുന്നവർക്ക് കേടായി അത്

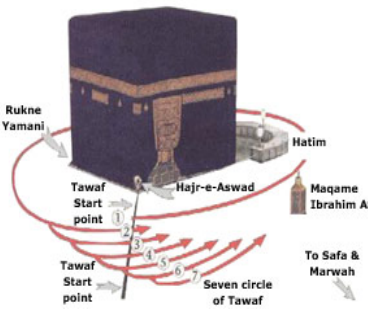

സാക്ഷ്യം വഹിക്കുമെന്നും ഹദീസിൽ വന്നിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ മറ്റുള്ളവരെ ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ ഉപദ്രവിച്ചു കൊണ്ട് ചുംബിക്കാൻ തികിത്തിരക്കുന്നത് ശരിയല്ല.

മഖാമു ഇബ്രാഹിം മക്കയിൽ വ്യക്തമായ പല ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളുമുണ്ട്. അവയിൽ പ്രധാനപ്പെട്ട ഒന്നാണ് മഖാമു ഇബ്രാഹിം എന്ന് മുർആൻ (3/97) പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

കഅ്ബ പണിയുമ്പോൾ കല്ലുകൾ ഉയരത്തിൽ പടുക്കാൻ വേണ്ടി ബഹുമാനപ്പെട്ട ഇബ്രാഹിം (അ) കയറിനിന്ന ഒരു കല്ലാണിത്. അത് ആവശ്യമനുസരിച്ച് ഉയരുകയും താഴുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ഇബ്രാഹിം നബി(അ)യുടെ ഇരുപാദങ്ങളുടെയും അടയാളം വ്യക്തമായി അതിന്മേൽ പതിഞ്ഞിരുന്നു. ത്വവാഹിന്റെ ശേഷമുള്ള സുന്നത്ത് നിസ്കാരം ത്വവാഹു ചെയ്യുന്നവർക്ക് വിഷമം സൃഷ്ടിക്കാതെ അതിന്റെ പിന്നിൽ നിന്ന് നിസ്കരിക്കലാണ് സുന്നത്ത്. 'മഖാമു ഇബ്രാഹിമിനെ നിങ്ങൾ നിസ്കാരസ്ഥാനമാക്കുക' എന്ന് ഖുർആൻ (2/125) പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

മത്വാഫ്

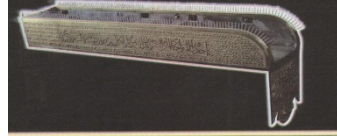
കഅ്ബാശരീഫിന്റെ ചുറ്റുമുള്ള മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ നിന്ന് മേൽപ്പുരയില്ലാത്ത സ്ഥലത്തിന് സാധാരണയായി മത്വാഫ് (ത്വവാഫ് ചെയ്യുന്ന സ്ഥലം) എന്ന് പറഞ്ഞുവരുന്നു. അത്യുഷണ സമയത്ത് പോലും ചൂടാകാത്ത മേത്തരം മാർബിൾ പതിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ സ്ഥലത്ത് കൂടി സദാസമയവും ത്വവാഫ് നടക്കുന്നു. ജമാഅത്ത് നിസ്കാരം നടക്കുമ്പോൾ മാത്രമാണ് ത്വവാഫ് നിലക്കുന്നത്.

ഹിജ്ദ് ഇസ്മാഇൽ

കഅ്ബയുടെ വടക്കു ഭാഗത്ത് അർധവൃത്താകൃതിയിലുള്ള ഭിത്തിയായി വളച്ചു കെട്ടിയ സ്ഥലമാണ് ഹിജ്ദ് ഇസ്മാഇൽ എന്ന പേരിലറിയപ്പെടുന്നത്. ഫർജ് നിസ്കാരത്തിന്റെ ജമാഅത്ത് സന്ദർഭങ്ങളിലൊഴികെ ഇതിനകത്തു വെച്ച് നിസ്കരിക്കാൻ സൗകര്യം ലഭിക്കും ത്വവാഫ് ചെയ്യുമ്പോൾ ഹിജ്ദ് ഇസ്മാഇൽ എന്ന ഭിത്തിക്ക് പുറത്താവൽ നിർബന്ധമാണ്. ഖുറൈശികൾ കഅ്ബാലയം പതുക്കിപ്പണിതപ്പോൾ മുഴുവൻ പൂർത്തിയാക്കാൻ സാമ്പത്തികനില അനുവദിക്കാത്തതിനാൽ ബാക്കി വെച്ച ഭാഗമാണ് ഹിജ്ദ് ഇസ്മാഇലിൽ അവശേഷിക്കുന്നത്.

മീസാബ് (സ്വർണപ്പാത്തി)

കഅ്ബാ ശരീഫിന് മുകളിൽ കഴുകുമ്പോഴും മഴവർഷിക്കുമ്പോഴും വരുന്ന വെള്ളത്തിന് ഒഴിഞ്ഞുപോകാനുള്ള പാത്തിയാണിത്. അതിന് ചുവട്ടിലും പ്രാർഥനക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്ന് മഹാനാർ രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

മസ്ജിദ് ഹറാമിൽ പ്രവേശിക്കൽ

കഅ്ബാശരീഫിന്റെ ചുറ്റുമുള്ള പള്ളിയാണ് മസ്ജിദുൽ ഹറാം. മത്വാഫും അതിലുൾപ്പെടും. ഭൂമിയിലെ ഏറ്റവും വിശുദ്ധങ്ങളായ മൂന്ന് പള്ളികളിൽ ഒന്നാം സ്ഥാനം മസ്ജിദുൽ ഹറാമിനാണ്. അവിടെ വെച്ചുള്ള ഇബാദത്തുകൾക്ക് മറ്റു പള്ളികളിൽ ചെയ്യുന്നതിനെക്കാൾ ലക്ഷക്കണക്കിന് മടങ്ങ് ശ്രേഷ്ഠതയുണ്ട്. ബാബുസ്സലാമിൽ കൂടി വലതുകാൽ വെച്ച് പള്ളിയിൽ പ്രവേശിക്കൽ സുന്നത്താണ്.

ബാബുസ്സലാമിൽ കൂടി പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ ഈ ദുരൂഹ ചെറുപ്പം.

കഅ്ബാ കാണുമ്പോൾ

മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ കടന്ന് മുന്നോട്ടുനീങ്ങിയാൽ കഅ്ബാ ശരീഫ് ദൃഷ്ടിയിൽ പെടുകയായി. ഈമാനിക വ്യക്തിത്വമുള്ള മനസ്സുകൾക്ക് അത് വല്ലാത്ത ഒരു അനുഭൂതിയാണ്. ആദ്യമായി കഅ്ബാ ശരീഫ് കൺമുമ്പിൽ കാണുമ്പോൾ സ്വയമറിയാതെ കണ്ണീർ പൊഴിച്ചുപോകുന്നതാണ്. അല്ലാഹുവിന്റെ വിശുദ്ധ ഭവനത്തിനു മുമ്പിൽ യാതൊരു തടസ്സവുമില്ലാതെ വന്നെത്തിയിരിക്കുന്നു എന്ന ബോധം തെളിയുമ്പോൾ എന്തെന്നില്ലാത്ത ആത്മീയ നിർവൃതി അനുഭവപ്പെടുന്നതാണ്. വികാരവിശ്രംഭിതമായ ഒരു രംഗമാണ് കഅ്ബാദർശനം. കഅ്ബാ ദർശനസമയത്തുള്ള പ്രാർഥനക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുമെന്ന് ഹദീസിലുണ്ട്.

കഅ്ബാ ദർശനസമയത്തുള്ള പ്രാർഥന

വിശുദ്ധ സംസം

സംസം വെള്ളത്തിന്റെ പുണ്യങ്ങൾ വിവരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള നിരവധി ഹദീസുകളുണ്ട്. നബി (സ്വ) പറയുന്നു: “സംസം എന്തുദ്രേശ്യത്തോടുകൂടി കൂടിക്കുന്നുവോ അതിനുള്ളതാണ്. രോഗ ശമനത്തിനായി കൂടിച്ചാൽ അല്ലാഹു ശിഫ നൽകും. ദാഹശമനം കരുതി കൂടിച്ചാൽ അല്ലാഹു ദാഹം ശമിപ്പിക്കും. വിശപ്പ് തീരാനുദ്ദേശിച്ചു കൂടിച്ചാൽ അല്ലാഹു വിശപ്പുതീർക്കും’

(ഇമാം ഹാകിം, ദാരുഖുത്നി).

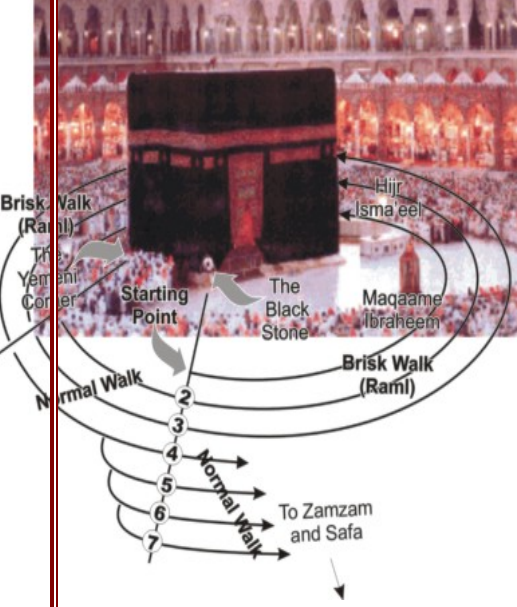
ത്വവാഹിന്റെ ശേഷമുള്ള സുന്നത്തത് നിസ്കാരം കഴിഞ്ഞാൽ സംസം കൂടിക്കൽ വളരെ പുണ്യപ്പെട്ട കാര്യമാണ്. മഹാനായ നബി (സ്വ) അപ്രകാരം ചെയ്തിരുന്നു. സംസം കൂടിക്കലും അതുകൊണ്ട് വയറ് നിറയ്ക്കലും എല്ലാവർക്കും എപ്പോഴും സുന്നത്താണ്. സംസം കൂടി കുന്നത് വിബ്ലക് അഭിമുഖമായി സദുദ്ദേശ്യങ്ങൾ മനസ്സിൽ കരുതി ബഹുമാന പൂർവ്വമായിരിക്കണം.

സംസം കിണർ കഅ്ബാശരീഫിന്റെ തൊട്ടടുത്ത് മത്യാഫിൽ തന്നെയാണ് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. സംസം കിണറിനരികിൽ വെച്ച് പ്രത്യേക നിസ്കാരം സൂന്നത്തില്ല. എന്നാൽ പ്രാർഥനക്കുത്തരം ലഭിക്കുന്ന സ്ഥാനങ്ങളിൽ പെട്ടതാണത്. പക്ഷേ, ത്യാഫിന് കൂടുതൽ സൗകര്യമുണ്ടാകുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി മത്യാഫിൽ നിന്ന് സംസം കിണറിലേക്കുള്ള വഴി ഇപ്പോൾ പൂർണ്ണമായി അടച്ചിരിക്കുന്നു. സത്യ വിശ്വാസി സംസം വയറുനീറയെ കുടിക്കുമെന്നും കപടന്മാർ കുറച്ചുമാത്രം കുടിച്ച് മതിയാക്കുമെന്നും നബി(സ്യ) പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു

ത്യാഫ്

മക്കയിൽവെച്ച് നിർവഹിക്കപ്പെടുന്ന അമലുകളിൽ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഒന്നാണ് ത്യാഫ്. കഅ്ബയെ ഇടതു വശമാക്കി മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽകൂടി കഅ്ബ വലയം ചെയ്യുന്നതിനാണ് ത്യാഫ് എന്ന് പറയുന്നത്. ഏഴുതവണ കഅ്ബ പ്രദക്ഷിണം വെക്കുമ്പോഴാണ് ഒരു ത്യാഫ് പൂർത്തിയാകുന്നത്. ഏഴിൽകുറഞ്ഞ പ്രദക്ഷിണം ത്യാഫായി പരിഗണിക്കപ്പെടുകയില്ല. ഇഹ്റാം ചെയ്തവരും അല്ലാത്തവരും മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ പ്രവേശിച്ചാലുടൻ ചെയ്യേണ്ടത് ത്യാഫാണ്. മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന്റെ തഹിയ്യത്താണിത്. ഏതു സന്ദർഭവും ത്യാഫ് ചെയ്യാം. വളരെ ശക്തിപ്പെട്ട സൂന്നത്താണ് ത്യാഫ്. ഹജ്ജിനും ഉറക്കും അതിന്റെ ഭാഗമായി ത്യാഫ് ചെയ്തൽ നിർബന്ധമുണ്ട്. നേർച്ചയാക്കിയാലും ത്യാഫ് നിർബന്ധമായിത്തീരുന്നതാണ്.

ത്യാഫിന്റെ ശ്രേഷ്ഠത കുറിക്കുന്ന നിരവധി ഹദീസുകളുണ്ട്. നബി(സ്യ) പറഞ്ഞു; “അല്ലാഹുവിന്റെ ഭവനത്തികൽ ഹജ്ജ് നിർവഹിക്കാൻ വന്നവർക്ക് അല്ലാഹു ദിനേന നൂറ്റിയിരുപത് റഹ്മത് വർഷിപ്പിക്കും. അതിൽ അറുപത് കാര്യവും ത്യാഫ് ചെയ്യുന്നവർക്കും നാൽപ്പത് നിസ്കരിക്കുന്നവർക്കും ഇരുപത് കഅബ നോക്കി നിൽക്കുന്നവർക്കുമാണ്” (ബൈഹഖി). മറ്റൊരു ഹദീസ് ഇപ്രകാരമാണ്. ‘ത്യാഫിൽ ഒരാൾ ഒരു കാൽ ഉയർത്തിത്താഴ്ത്തിയാൽ അവ ന്റെ പത്തുപാപം പൊറുക്കപ്പെടുന്നതും പത്ത് നന്മകൾ എഴുതപ്പെടുന്നതും പത്ത് പദവികൾ ഉയർത്തപ്പെടുന്നതുമാണ്’ (അഹ്മദ്, തിർമുദി).

മക്കയിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ ത്യാഫ് പരമാവധി വർധിപ്പിക്കണം. ഹദീസിൽ ഇപ്രകാരം കാണുന്നു. ‘കഅ്ബയെ ഒരാൾ അമ്പത് തവണ ത്യാഫ് ചെയ്താൽ അവൻ മാതാവ് പ്രസവിച്ച നാളിലെപ്പോലെ പാപവിമുക്തനാകുന്ന താണ്’(തിർമുദി).

മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ ഉടനെ ത്യാഫിൽ പ്രവേശിക്കണം. ഫർജ് നിസ്കാരം, അവയുടെ ജമാഅത്തത്, മുമ്പും ശേഷവുമുള്ള സൂന്നത്തത്, വിത്ര് നിസ്കാരം എന്നിവ നഷ്ടപ്പെട്ടു പോകുമെന്ന് ഭയമുണ്ടെങ്കിൽ അവ നിർവ്വഹിച്ച ശേഷമാണ് ത്യാഫ് ചെയ്യേണ്ടത്.

ഉറക്ക് ഇഹ്റാം ചെയ്ത് മക്കയിൽ പ്രവേശിച്ചവർ എത്തിയ ഉടനെ ചെയ്യേത് ഉറയുടെ നിർബന്ധമായ ത്യാഫാണ്

വിവിധ ഇനം തവാഹുകൾ

ത്വാഹുൽ ഖുദൂം : മക്കയിൽ പ്രവേശിച്ചാൽ ആദ്യമായി ചെയ്യുന്ന ത്വാഹിന് ഖുദൂമിന്റെ ത്വാഹി എന്ന് പറയുന്നു. ഇത് സുന്നത്താണ്. ഉറക് ഇഹ്റാം ചെയ്തവർ എത്തിയ ഉടനെ ചെയ്യേണ്ടത് ഉറയുടെ നിർബന്ധമായ ത്വാഹും അറഹയിൽ നിന്ന് ഹറജായ ത്വാഹിന്റെ സമയം കടന്ന ശേഷം വരുന്നവർ ഹജ്ജിന്റെ ത്വാഹും ആകയാൽ അതിൽ ഖുദൂം കൂടി ഉൾക്കൊള്ളുന്നത് കൊണ്ട് ഖുദൂമിനായി പ്രത്യേകം ത്വാഹി ചെയ്യേണ്ടതില്ല.

ത്വാഹുൽ വദാഅ് : ഇത് മക്കയിൽ നിന്ന് യാത്ര പറയുമ്പോൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതാണ് ഇത് വാജിബാണ്.

ത്വാഹുനന്ദർ: കഅ്ബ: ത്വാഹി ചെയ്യുവാൻ നേർച്ചയാക്കിയാൽ അത് നിർവ്വഹിക്കൽ നിർബന്ധമായിത്തീരുന്നു. അതിന് പ്രത്യേക സമയം നിർണ്ണയിച്ചില്ല.

ത്വാഹി മുത്വിലഖ് : മക്കയിൽ താമസിക്കുമ്പോൾ സൗകര്യാനുസരണം നിർവ്വഹിക്കുന്ന സുന്നത്തായ ത്വാഹിയാണിത്. ഇത് ഏത് സന്ദർഭത്തിലും ചെയ്യാവുന്നതും വളരെ പുണ്യമുള്ളതുമാണ്. ചിലർ ത്വാഹി ചെയ്യുമ്പോഴെല്ലാം സ്വഹാ മർവകിസയിൽ സഅ്യാ് നടത്താറുണ്ട്. ഇത് തെറ്റും അജ്ഞതയുമാണ്.

ത്വാഹുൽ ഇഹാജ : ഹജ്ജിന്റെ ഹർജായ ത്വാഹിയാണിത് ഇതിന്റെ സമയം ദുൽ ഹജ്ജ് ഒമ്പതിനു അസ്തമിച്ച ശേഷം അറഹയിൽ നിന്നിറങ്ങി രാത്രി പകുതി കഴിഞ്ഞാൽ ആരംഭിക്കുന്നതും മരണം വരെ നിലനിൽക്കുന്നതുമാണ്. ഈ ത്വാഹി നിർവ്വഹിക്കാതെ ഹജ്ജ് സ്വഹീഹാവുന്നതല്ല. ഹജ്ജിൽ നിന്ന് പൂർണ്ണവിരാമം ലഭിക്കുകയുമില്ല. മരണം വരെ സമയമുണ്ടെങ്കിലും ‘ അയാമുത്തശ്ശീഖ് ‘ കഴിയുന്നതിനു മുമ്പായി ചെയ്യാ ലാണുത്തമം.

ദുൽ ഹജ്ജ് പത്തിന് പ്രഭാതത്തോടെ ‘ ജഹത്തുൽ അവബ:യെ എറിഞ്ഞു അറവുണ്ടെങ്കിൽ അതും നിർവ്വഹിച്ച് മൂടികളഞ്ഞ് ത്വാഹുൽ ഇഹാജ: നിർവ്വഹിക്കുന്നതാണ് ഉത്തമം.

ഏതുവിധം ത്വവാഹാണെങ്കിലും സ്വഹീഹാകാൻ ഒമ്പത് കാരുങ്ങൾ നിർബന്ധമാണ്.

1. നിയുത്തത്

ഹജ്ജിലോ ഉറയിലോ പെടാത്ത ത്വവാഹിനു മാത്രമേ നിയുത്തത് നിർബന്ധമുള്ളൂ. ഏതുവിധം ത്വവാഹാണോ അത് നിയുത്തിൽ വ്യക്തമാക്കണം.

ഉറയുടെയും ഹജ്ജിന്റെയും ഇഹ്റാമോട് കൂടി തന്നെ ത്വവാഹിന്റെ നിയുത്തത് ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. എങ്കിലും അവക്ക് പ്രത്യേകം നിയുത്തത് ചെയ്താൽ സുന്നത്താണ്.

ഉറയുടെ ത്വവാഹിന്റെ നിയുത്തത്

2. നന്നത മറക്കുക

പുരുഷന്മാർ മുട്ടുപൊക്കിളിന്റെ ഇടയിലുള്ള സ്ഥലവും സ്ത്രീകൾ മുഖവും മുൻകയ്യും ഒഴികെയുള്ള ഭാഗവും മറക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. സ്ത്രീകൾ കാലിന്റെ താഴ്ഭാഗം മറക്കൽ നിർബന്ധമാണ്.

3. ശുദ്ധിപാലിക്കുക

ത്വവാഹ് ചെയ്യുന്ന ആളുടെ ശരീരം, വസ്ത്രം, കയ്യിലുള്ള മറ്റു സാധനങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം ശുദ്ധിയുള്ളതായിരിക്കണം. ചെറുതും വലുതുമായ അശുദ്ധിയിൽ നിന്ന് മുക്തമാകണം. ത്വവാഹിന്റെ മുഴുവൻ സമയവും വുജൂഅ് ഉണ്ടായിരിക്കൽ നിർബന്ധമാണ്. ത്വവാഹ് ചെയ്യുന്നതിനിടയിൽ വുജൂഅ് മുറിയുകയോ നജ്സാ വുകയോ ചെയ്താൽ ഉടൻ ത്വവാഹ് നിർത്തേണ്ടതാണ്. ശുദ്ധി വരുത്തിയ ശേഷം ബാക്കി ചുറ്റുകൾ പൂർത്തിയാക്കണം. തുടക്കം മുതൽ കൊണ്ടുവരുന്നതാണ് ഉത്തമം.

4. ത്വവാഹ് ഹജറുൽ അസ്വദ് മുതൽ ആരംഭിക്കൽ.

മറ്റിടങ്ങളിൽ വെച്ച് തുടങ്ങിയാൽ ഹജറുൽ അസ്വദ് എത്തിയത് മുതൽ മാത്രമേ ത്വവാഹായി ഗണിക്കുകയുള്ളൂ.

5. ഏഴുചുറ്റു പൂർത്തിയാക്കൽ.

ഏഴിൽ താഴെയുള്ള ചുറ്റുൽ ത്വവാഹായി സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. എണ്ണത്തിൽ സംശയമുണ്ടായാൽ കുറഞ്ഞത് പരിഗണിച്ച് ബാക്കി പൂർത്തിയാക്കണം. ത്വവാഹിനുശേഷമുള്ള സംശയം പരിഗണിക്കേണ്ടതില്ല.

6. കഅ്ബയെ ഇടതുവശത്താക്കൽ.

കഅ്ബാശരീഫിനെ ഇടതുവശത്താക്കിത്തന്നെ നടക്കണം. കഅ്ബയുടെ നേർക്ക് തിരിയരുത്. അഥവാ വല്ലപ്പോഴും തിരിഞ്ഞുപോയാൽ അത്രയും ദൂരം പിറകോട്ട് വന്ന് കഅ്ബ ഇടതു വശമാക്കി നടത്തം ആവർത്തിക്കണം.

7. ശരീരം മുഴുവനും കഅ്ബയുടെ പുറത്ത് കൂടിയാകൽ.

ഹിജ്റ ഇസ്മാഇലിന്റെ ഭാഗം പ്രത്യേകം ഭിത്തികെട്ടി മാറ്റിയിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ അകത്ത് കൂടി ത്വവാഹ് സാധുവാകില്ല. പ്രസ്തുത ഭിത്തിയിലോ ശാദിർവാന്റെ മുകളിലോ കൈ വരുന്ന രൂപത്തിൽ ത്വവാഹ് ചെയ്യരുത്. നിയമ പ്രകാരം അവ കഅ്ബയുടെ ഭാഗമാണ്. ത്വവാഹ് കഅ്ബയുടെ പുറത്താകണം.

8. ത്വവാഹ് മസ്ജിദുൽ ഹറാമിൽ കൂടിയാകൽ

മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന്റെ അതിർത്തിക്കു പുറത്തുകൂടി ചുറ്റിയാൽ സ്വഹീഹല്ല. കഅ്ബയെക്കാൾ ഉയർന്ന് പള്ളിയുടെ മുകൾ തട്ടിൽവെച്ചായാലും ഇടയിൽ മറയുണ്ടായാലും വിരോധമില്ല.

9. ത്വവാഹിനുവേണ്ടി ചുറ്റുമ്പോൾ ത്വവാഹല്ലാതെ മറ്റൊരുദ്രേശ്യവും ഉണ്ടാകാതിരിക്കൽ.

ഉദാഹരണമായി കൂട്ടുകാരിൽ ആരെയെങ്കിലും കണ്ടുപിടിക്കാമെന്ന ഉദ്ദേശ്യത്തോടെയോ, മറ്റൊരാളെ പിന്തുടരുക എന്ന ഉദ്ദേശ്യത്തോടെയോ ആകരുത്.

ത്വവാഹിന്റെ സുന്നത്തുകൾ

1. നടന്നുകൊണ്ട് ത്വവാഹ് ചെയ്യുക:

2. ഇജ്തിബാഅ്: പുരുഷന്മാർ ധരിക്കുന്ന മേൽമുണ്ടിന്റെ മധ്യം വലത്തെ ചുമലിനു താഴെയും രണ്ട് അറ്റം ഇടത്തേ ചുമലിനു മുകളിലുമാക്കുക. പിറകെ സഅ്യാ് ചെയ്യാനുള്ള ത്വവാഹിൽ മാത്രമേ ഇത് സുന്നത്തുള്ളൂ. ഇഹ്റാം ചെയ്യുന്ന സമയം മുതൽ ഇത് ആവശ്യമില്ല.

3. റമല് നടത്തം.

അഥവാ കാലുകൾ അൽപ്പം അടുപ്പിച്ച് വെച്ച് ധൃതിയിൽ നടക്കുക. ശേഷം സഅ്യാുള്ള ത്വവാഹിന്റെ ആദ്യത്തെ മൂന്ന് ചുറ്റുകളിൽ മാത്രമാണ് ഇത് സുന്നത്തുള്ളത്. മറ്റുള്ളവയിൽ സാധാരണ നടത്തമാണ് സുന്നത്തത്. സ്ത്രീകൾക്ക് ഇജ് തിബാഅ് ഇജ്തിബാഉം റമല് നടത്തവും സുന്നത്തില്ല.

4. ഹജറുൽ അസ്വദീനെ കൈകൊണ്ട് തൊടുകയും ശബ്ദമില്ലാതെ ചുംബിക്കുകയും നെറ്റിവെക്കുകയും ചെയ്യുക.

ഇവ മൂന്നും സുന്നത്താണ്. ത്വവാഹ് തുടങ്ങുമ്പോഴും ഓരോ ചുറ്റിന്റെ തുടക്കത്തിലും ഇവ ഓരോന്നും ചെയ്യണം. സാധ്യമായില്ലെങ്കിൽ കൈ കൊണ്ട് തൊട്ട് കൈ ചുംബിക്കുകയും കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ കൈയിലുള്ളത് കൊണ്ട് തൊട്ട് അത് ചുംബിക്കുകയും അതിനും സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ അതിലേക്ക് കൈനീട്ടി കൈ ചുംബിക്കുകയും വേണം. റുക്നൂൽയമാനി എന്ന കഅ്ബയുടെ തെക്ക് മൂല കൈകൊണ്ട് തൊട്ടോ കൈ ഉയർത്തി ഇശാറത്താക്കിയോ കൈ മുത്തൽ സുന്നത്താണ്. മുഖം വെച്ച് ചുംബിക്കൽ സുന്നത്തില്ല.

5. സാന്ദർഭികമായ ദിക്റുകളും ദുആയും നടത്തുക.

6. ത്വവാഹുകൾക്കിടയിൽ വിട്ടുപിടിക്കാതെ തുടരെ ചെയ്യുക

കാരണം കൂടാതെ ഇടയിൽവെച്ച് ത്വവാഹ് നിർത്തുന്നത് കരാഹത്താണ്. വുജൂഅ് നഷ്ടപ്പെടുക, ജമാഅത്തത് ആരംഭിക്കുക തുടങ്ങിയ കാരണങ്ങൾക്കു വേണ്ടി ത്വവാഹ് നിർത്തിയാൽ ആരംഭം തൊട്ട് പുതുക്കുന്നതാണുത്തമം. ബാക്കി ചുറ്റൽ പൂർത്തിയാക്കിയാലും സ്വഹീഹാകും.

7. ത്വവാഹിൽ വിനയവും ഭക്തിയും ഹൃദയ സാന്നിധ്യവും പ്രകടമാക്കണം.

ഭക്തിക്കുക, കൂടിക്കുക, അനാവശ്യ സംസാരങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടുക തുടങ്ങിയവ ഉപേക്ഷിക്കേതാണ്.

8. ത്വവാഹ് പൂർത്തിയാക്കാൻ രണ്ട് റക്അത് നിസ്കരിക്കുക.

മഖാമുഇബ്രാഹീമിന്റെ തൊട്ടുപിന്നിൽ മൂന്ന് മുഴം അടുത്തുവെച്ചാണ് ഈ നിസ്കാരം ഏറ്റവും ഉത്തമം. അവിടെ വെച്ച് നിസ്കാരം സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ ഹിജ്ർ ഇസ്മാഇലിനകത്തും അതിനും കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ മസ്ജിദുൽ ഹറാമിന്റെ മറ്റ് ഭാഗങ്ങളിൽവെച്ചോ ആകാം. മറ്റൊരിടം വെച്ച് നിസ്കരിച്ചാലും സുന്നത്തത് ലഭിക്കും. ത്വവാഹിൽ ഇജ്തിബാഅ് സ്വീകരിച്ചവർ നിസ്കാരം ആരംഭിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് അതൊഴിവാക്കി ചുമൽ മറക്കും വിധം തട്ടമിടണം. ഈ നിസ്കാരത്തിന് ഇപ്രകാരം നിയുത്തത് ചെയ്യാം. “ത്വവാഹിന്റെ രണ്ട് റക്അത് സുന്നത്തത് നിസ്കാരം അല്ലാഹുവിനു വേണ്ടി ഞാൻ നിസ്കരിക്കുന്നു”. ഇത്തരം നിയുത്തുകൾ മാത്ര ഭാഷയിൽ മാത്രമായാലും മതിയാകും. ഒന്നാം

റക്അതിൽ ഫാതിഹക്കു ശേഷം സൂറതുൽ കാഫിറുനയും രണ്ടാം റക്അതിൽ സൂറതുൽ ഇഖ്ലാസും ഓതൽ സുന്നത്താണ്. രാത്രിയാണെങ്കിൽ ശബ്ദത്തിൽ ഓതൽ സുന്നത്തുണ്ട്.

» ദുആകൾ

ത്വവാഹിൽ പ്രത്യേകം ഒരു ദിക്റും ദുആയും നിർബന്ധമില്ല. ഒന്നും മിണ്ടാതെ ചുറ്റൽ പൂർത്തിയാക്കിയാലും ത്വവാഹ് സ്വഹീഹാകും. പൗരാണിക മഹാന്മാർ പരിപാലിച്ചതും ഹദീസിൽ വന്നതുമായ ദിക്റു ദുആകൾ ചെയ്യുന്നത് വളരെ ഉത്തമമാണ്. പ്രാർഥനക്ക് ഉത്തരം ലഭിക്കുന്ന പ്രധാന സ്ഥല സന്ദർഭമാണ് ത്വവാഹ്. കൂടാതെ മാതൃ ഭാഷയിൽ അവനവന്റെ ആവശ്യങ്ങൾ പറയുകയോ അറിയാവുന്ന ദിക്റുകൾ ചൊല്ലുകയോ വിശുദ്ധ ഖുർആൻ പാരായണം നടത്തുകയോ ചെയ്യാം.

ഓരോ ചുറ്റിലും ഹജറുൽഅസ്വദിന് നേരെ കൈ ഉയർത്തി ആംഗ്യം കാണിച്ച്

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُ أَكْبَرُ ചൊല്ലി കൈചുംബിക്കുകയും ത്വവാഹിന്റെ തുടക്കത്തിൽ

എന്നും

മുൽതസമിന് നേരെ എത്തുമ്പോൾ

എന്നും

വാതിലിന് നേരെ എത്തുമ്പോൾ

എന്നും

റുക്നതുൽ ഇറാഖിക്ക് നേരെ എത്തുമ്പോൾ

എന്നും

മീസാബ് (സ്വർണപ്പാത്തി) ക് നേരെ എത്തുമ്പോൾ

എന്നും

ഓരോചുറ്റിലും

(2)

.

(3)

.

(4)

.

(5)

(6)

.

എന്നും.

റൂക്നൂൽ യമാനിയുടെയും റൂക്നൂൽ അസ്വദിന്റെയും ഇടയിൽ

എന്നും ചൊല്ലുക.

അതിന് സാധിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ ത്വവാഫിലുടീളം ഇപ്രകാരം ചൊല്ലാം

പുരുഷന്മാർ കഅ്ബാശരീഫിന്റെ കഴിയുന്നത്ര അടുത്തുകൂടിയും സ്ത്രീകൾ കഅ്ബ വിട്ട് അകന്ന് പുരുഷന്മാരുമായി കലരാതെയും ത്വവാഫ് ചെയ്യാലാണ് സുന്നത്തത്. തിരക്കുള്ള സന്ദർഭങ്ങളിൽ ത്വവാഫ് ചെയ്യുന്ന വർക്ക് തടസ്സം സൃഷ്ടിക്കും വിധം മഖാമു ഇബ്രാഹിമിനു തൊട്ടടുത്തുവെച്ച് നിസ്കരിക്കാതെ മറ്റു സ്ഥലത്ത് വെച്ച് നിസ്കരിക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. അവിടെവെച്ച് നിസ്കരിക്കുമ്പോൾ, പലപ്പോഴും തിക്കിൽപ്പെട്ട് നിസ്കാരം നഷ്ടപ്പെട്ടു പോകാറുണ്ട്. ത്വവാഫിന്റെ സുന്നത്തത് നിസ്കാര ശേഷം മനമുറുകി പ്രാർഥിക്കുക.

മഖാമു ഇബ്രാഹിമിലെ പ്രാർഥന

أَللّٰهُمَّ

മുൽതസമിലെ പ്രാർഥന

ഹിജ്ദ് ഇസ്മാഇലിലെ പ്രാർഥന

ത്വവാഹും ശേഷമുള്ള സുന്നത്ത് നിസ്കാരവും ദുആയും കഴിഞ്ഞ് വീണ്ടും ഹജറുൽ അസ്വദിനെ ചുംബിക്കലും തൊടലും നെറ്റിവെക്കലും സുന്നത്താണ്. ത്വവാഹിനു ശേഷം സഅ്യാുള്ളവർ മുൽതസമിലേക്കും പാത്തിയുടെ ചുവട്ടിലേക്കും പോകാതെ സംസം കുടിച്ച് സ്വഹയിലേക്ക് തിരികുകയാണ് വേണ്ടത്.

സംസം കുടിക്കുമ്പോഴുള്ള ദുആ

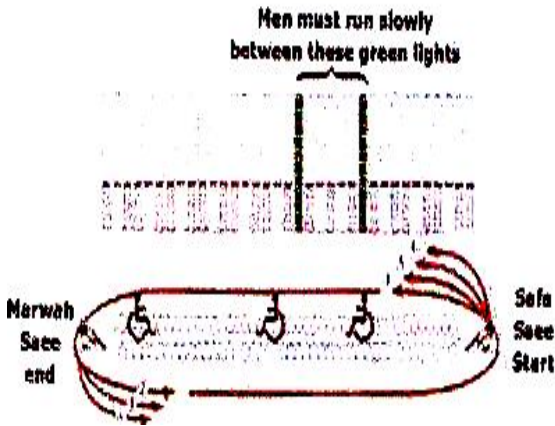
സ്വഹാ മർവ

കഅബാശരീഫിന്റെ തെക്കുകിഴക്കു ഭാഗത്തായി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന രണ്ട് കുന്നുകളാണ് സ്വഹയും മർവയും. സ്വഹാ മർവകിടയിലുള്ള സ്ഥലത്തിന് മസ്അ എന്നുംഅവകിടയിൽ നടക്കുന്ന കർമ്മത്തിന് സഅ്യാ എന്നും പറയുന്നു.

വെള്ളമന്വേഷിച്ചു ഹാജർബീവി അന്ന് നടന്നതും കുറച്ചുദൂരം ഓടിയതും അനുസ്മരിച്ച് ലോകവിശ്വാസികൾ എന്നും അതുപോലെ ഹജ്ജിന്റെയും ഉറയുടെയും നിർബന്ധകർമ്മമായി സ്വഹാമർവകിടയിൽ സഅ്ത് നടത്തുന്നു. സ്വഹയും മർവയും അല്ലാഹുവിന്റെ ചിഹ്നങ്ങളായാണ് വിശുദ്ധവുർആൻ പരിചയപ്പെടുത്തുന്നത്

സഅ്ത്:

സ്വഹാമർവകിടയിലെ ദൂരം ഏഴു തവണ വിട്ടുകടക്കുന്നതിന് സഅ്ത് എന്നു പറയുന്നു. മീഖാത്തിൽ വെച്ച് ഉറക്കു ഇഹ്റാം ചെയ്തവർ ത്വവാഹ് കഴിഞ്ഞാൽ ഉറയുടെ സഅ്ത് ചെയ്തൽ നിർബന്ധമാണ് ഹജ്ജിന്റെയോ ഉറയുടെയോ ഭാഗമായല്ലാതെ സഅ്ത് മാത്രമായി ചെയ്യുന്നത് സുന്നത്തില്ല.

സഅ്തിന്റെ നിബന്ധനകൾ.

1. സ്വഹാ മർവയുടെ ഇടയിലുള്ള സ്ഥലങ്ങൾ മുഴുവനും വിട്ടുകടക്കുക.

കുന്നുകളുടെ രൂപഭാവങ്ങൾ മാറിയ സാഹചര്യത്തിൽ ഉറച്ചുവരുന്നത് വരെ കയറേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ സ്വഹയിൽ കയറിനിൽക്കാൻ ഇപ്പോഴും ഉയർന്ന ഭാഗങ്ങളുണ്ട്. അതിന്റെ മുകളിൽ വരെ കയറേണ്ടതില്ല. സ്ത്രീകൾ കയറാൻ പാടില്ല.

2. സ്വഹ മുതൽ ആരംഭിക്കുക.

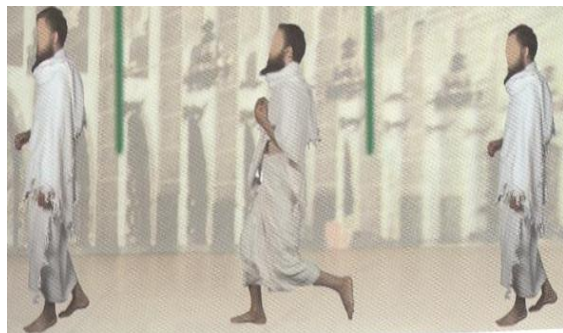
ഇടക്കുവെച്ചോ മർവയിൽ നിന്നോ നടത്തം തുടങ്ങിയാൽ അത്രയും ഭാഗം പരിഗണിക്കുന്നതല്ല. സ്വഹയിൽ നിന്ന് തുടങ്ങിയതേ ഗണിക്കപ്പെടുകയുള്ളൂ.

3. ഏഴുവട്ടം പൂർത്തിയാക്കുക.

സ്വഹയിൽ നിന്ന് തുടങ്ങി മർവയിലെത്തിയാൽ ഒരു തവണയും മർവയിൽ നിന്ന് തിരിച്ച് സ്വഹയിലെത്തിയാൽ മറ്റൊരു തവണയുമായി പരിഗണിക്കപ്പെടും.

4. സഅ്ത് സ്വഹിഹായ ത്വവാഹിനു ശേഷമായിരിക്കുക.

സഅ്തിന്റെ സുന്നത്തുകൾ

1. സഅ്ത് ത്വവാഹിന്റെ ഉടനെയ്യാവുക. രണ്ടിനുമിടയിൽ സമയം വൈകിയാലും സാധുവാകുന്നതാണ്.
2. സ്വഹയിലും മർവയിലും വെച്ച് ദിക്ദ് ദുആകൾ നിർവഹിക്കുക.
3. പൂർവ്വമായി രണ്ട് പച്ചത്തൂണുകൾക്കിടയിൽ വേഗത്തിൽ നടക്കുക.

4.ഔറത്ത് വെളിവാക്കാതിരിക്കുക.

5.വുജൂഅ് ഉണ്ടായിരിക്കുക.

6.മറ്റുള്ളവരെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കാതിരിക്കുക

6.നടന്നുകൊണ്ട് സഅ്യാ് ചെയ്യുക.

സഅ്യാിനുള്ള നിയത്ത് ഇഹ്റാമിൽ ഉൾപ്പെടുമെന്നതിനാൽ നിയത്ത് ശർത്ഥില്ല. സുന്നത്താണ്. സഅ്യാിന് വുജൂഅ് നിർബന്ധമില്ലെങ്കിലും സുന്നത്തുണ്ട്.

നിയത്തിന്റെ രൂപം

“അല്ലാഹുവേ, സ്വഹാ മർവയുടെ ഇടയിൽ ഏഴുതവണ ഉററ

യുടെ സഅ്യാ് ചെയ്യാൻ ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നു”. തുടർന്ന് لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ എന്ന് പറഞ്ഞ ശേഷം

എന്ന പ്രാർഥന ചൊല്ലുക.

സ്വഹയും മർവയും പ്രാർഥനക്കുത്തരം ലഭിക്കുന്ന പുണ്യസ്ഥാനങ്ങളാണ്. മേൽ പ്രാർഥനക്കു പുറമെ ഇഹപരകാര്യങ്ങളിൽ ആഗ്രഹമുള്ളവ വേണ്ടുവോളം ചോദിക്കുകയും മേൽ ദിക്ദ് ദുആകൾ ആവർത്തിക്കുകയും വേണം.

ഓരോചുറ്റിലും പച്ചത്തൂണുകൾക്കിടയിൽ ഈ പ്രാർഥന ചൊല്ലുക.

ഓരോചുറ്റിലും ഈ പ്രാർഥന ചൊല്ലുക.

(1)

(.....)

.

(2)

)

(.....

(3)

(.....)

(4)

.

(.....)

.

(5)

(.....)

.

(6)

(.....)

(

(7)

(.....)

സഅ്യിന്റെ ശേഷമുള്ള ദുആ

മുടി എടുക്കൽ.

സ്ത്രീകളും പുരുഷന്മാരും തലയിൽ നിന്ന് ചുരുങ്ങിയത് മൂന്ന് മുടി നീക്കലാണ് നിർബന്ധം. ഏതു വിധേന നീക്കിയാലും മതിയാകും. തലയിൽ തീരെ മുടിയില്ലാത്തവർ തലയിലൂടെ കത്തി നടത്തൽ സുന്നത്താണ്.

പുരുഷന്മാർ തലമുടി മുഴുവനും വടിക്കലാണുത്തമം. ഹജ്ജത്തുൽ വിദാഇൽ നബി(സ്യ) തലമുടി മുഴുവൻ വടിച്ചതും അവിടുത്തെ വിശുദ്ധ കേശം സ്വഹാബിമാർക്കു വിതരണം ചെയ്തതും സുവിദിതമാണല്ലോ. അവിടുന്ന് മുടി വടിച്ചവർക്കുവേണ്ടി മൂന്നു തവണ പ്രാർഥിച്ചപ്പോൾ മുടി വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി അവസാന തവണയാണ് പ്രാർഥിച്ചത്. വടിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ മുടി മുഴുവനും കൂട്ടിക്കുന്നതിനാണ് അടുത്ത സ്ഥാനം. മുടി നീക്കുന്നതിനോടനുബന്ധിച്ച് മീശ വെട്ടലും, താടി നന്നാക്കലും നഖം മുറിക്കലും സുന്നത്താകുന്നു. സ്ത്രീകൾ തലമുടി കൂട്ടിക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. വടിക്കൽ ഹറാമാണ്. തലമുടി മുഴുവൻ തൂക്കിയിട്ട് അതിൽനിന്ന് ഒരു വിരൽ കൊടിയുടെ അത്ര ഒന്നിച്ച് നീളത്തിൽ വെട്ടിക്കളയുന്നതാണ് സ്ത്രീകൾക്ക് സുന്നത്തത്.

മുടി എടുക്കുന്നതിനു മുമ്പുള്ള ദൃശ്യ

മുടി എടുത്തതിനു ശേഷമുള്ള ദൃശ്യ

വീരോധിക്കപ്പെട്ടവ പ്രവർത്തിച്ചാലുള്ള ഫിദ്യ

ഇഹ്റാം വേളയിൽ വീരോധിക്കപ്പെട്ട വസ്ത്രധാരണ, സുഗന്ധം ഉപയോഗിക്കുക, തലയിലോ താടിയിലോ എണ്ണയിടുക, ഭാര്യാഭർത്താക്കൾ തമ്മിൽ ആഗ്രഹത്തോടെ ഗൃഹസ്ഥാനമല്ലാത്തതിൽ ബന്ധപ്പെടുക, ഹജ്ജിന്റെ ഒന്നാം തഹല്ലൂൽ കഴിഞ്ഞ് സംയോഗം ചെയ്യുക, ഒരേ സമയത്ത് ഒരേ സ്ഥലത്തു നിന്ന് മൂന്നു മുടിയോ മൂന്നു നഖമോ നീക്കുക, തലമറക്കുക, ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലുമൊരു കാര്യം പ്രവർത്തിച്ചാൽ ഒരാടിനെ അറുക്കുകയോ അര സ്വാഅ് (1600മി.ലി) വീതം ഭക്ഷണം ആറ് മിസ്കിന്മാർക്ക് കൊടുക്കുകയോ മൂന്നു നോമ്പ് അനുഷ്ഠിക്കുകയോ ചെയ്യണം. ഈ മൂന്നു കാര്യങ്ങളിൽ ഇഷ്ടമുള്ളത് ചെയ്യാം.

തലയുടെ അൽപ്പഭാഗം മറച്ചാലും മുടിവെട്ടി ശേഷം തലയിലോ താടിയിലോ എണ്ണയിട്ടാലും കുറഞ്ഞ മുടിക്ക് എണ്ണ കൊടുത്താലും പൂർണ്ണ ഫിദ്യ തന്നെ നൽകണം. ഒരു മുടിയോ ഒരു നഖമോ നീക്കിയാൽ ഒരു മുട്ടും രണ്ടെണ്ണം നീക്കിയാൽ രണ്ടു മുട്ടും നിർബന്ധമാണ്. നോമ്പെടുക്കുകയാണെങ്കിൽ ഒരു മുട്ടിന് ഒരു നോമ്പു വീതം നോൽക്കണം.

ഇഹ്റാമിൽ സംയോഗം ചെയ്താലുള്ള വിധി

ഉറക് ഇഹ്റാം ചെയ്തവൻ മുടി നീക്കുന്നതിന് മുമ്പോ, ഹജ്ജിന് ഇഹ്റാം ചെയ്തവൻ ഒന്നാം തഹല്ലൂലിനു മുമ്പോ സംയോഗം ചെയ്താൽ കർമ്മം നഷ്ടപ്പെടുന്നതും കഫ്ഫാരത്ത് നിർബന്ധമാകുന്നതുമാണ്. സംയോഗം ചെയ്യപ്പെട്ട സ്ത്രീയും പുരുഷനും ഇഹ്റാമിലുള്ളവരായാൽ സ്ത്രീ കഫ്ഫാരത്ത് കൊടുക്കേണ്ടതില്ല. പുരുഷൻ ഇഹ്റാമിലല്ലാതെ ഇഹ്റാമിലുള്ള സ്ത്രീയെ സംയോഗം ചെയ്താൽ സ്ത്രീ കഫ്ഫാരത്ത് നൽകണം. അഞ്ചു വയസ്സുള്ള ഒരു ഒട്ടകത്തെ അറുത്ത് വിതരണം ചെയ്യലാണ് കഫ്ഫാരത്ത്. അത് സാധിക്കില്ലെങ്കിൽ രണ്ടു വയസ്സായ മാട്, അതും സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഏഴ് ആട്, അതും കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ ഒട്ടകത്തിന്റെ വിലക്ക് ധാന്യം വാങ്ങി വിതരണം ചെയ്യണം. അതും കഴിയില്ലെങ്കിൽ ധാന്യത്തിന്റെ ഓരോ മുട്ടിനും ഓരോ നോമ്പ് എന്ന കണക്കിൽ നോറ്റു വീട്ടണം. ഇഹ്റാമിൽ സംയോഗം ചെയ്യുന്നത് വളരെ നീചവൃത്തിയും കുറ്റകരവുമാണ്. അതിന്റെ പ്രതിവിധിയും വളരെ കർശനമാണ്.

» വേട്ടയാടിയാലുള്ള വിധി

ഇഹ്റാമിൽ നിഷിദ്ധമായ കാര്യമാണ് വേട്ടയാടൽ. ഹറമിൽ വെച്ച് വേട്ടയാടുന്നതും നിഷിദ്ധമാണ്. ഇഹ്റാംകൊണ്ടോ ഹറമിൽ വെച്ചോ വേട്ടയാടൽ നിരോധിക്കപ്പെട്ട ജീവിയെ നശിപ്പിച്ചാൽ ആട്, മാട്, ഒട്ടകം എന്നിവയിൽ നിന്ന് നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടവയോട് തുല്യമായതിനെ അറുത്ത് വിതരണം ചെയ്യാൻ നിർബന്ധമാണ്. അല്ലെങ്കിൽ തുല്യമായതിന്റെ വിലക്ക് കേന്ദ്രധാന്യം കൊടുക്കുകയോ ഒരു മുട്ടിന് ഒരു നോമ്പ് വീതം നോക്കുകയോ വേണം.

വിദാഇന്റെ ത്യാവാഫ്.

മക്കാശരീഫിൽ നിന്ന് വിടപറഞ്ഞ് പോകുന്നവർ അവസാനമായി നടത്തേണ്ട ത്യാവാഫാണ് വിദാഇന്റെ ത്യാവാഫ്. ഹജ്ജിനും ഉറക്കുമായി എത്തിച്ചേർന്നവർ അതുവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മുഴുവൻ അമലുകളും പൂർത്തീകരിച്ച ശേഷം മാത്രമേ ഇത് നിർവ്വഹിക്കാവൂ. മക്ക വിട്ട് രണ്ട് മർഹല (സുമാർ 132 കി.മീ.) ദൂരം യാത്ര ചെയ്യുന്ന ഏവരും ത്യാവാഫുൽ വിദാഅ് ചെയ്യാൻ നിർബന്ധവും അത് ഉപേക്ഷിച്ചാൽ ഒരു ആടിനെ പ്രായശ്ചിത്തമായി അറുത്തു കൊടുക്കേണ്ടതുമാകുന്നു.

രണ്ടു മർഹലയിൽ താഴെയുള്ള സ്ഥലത്തേക്ക് തിരിച്ച് വരവ് ഉദ്ദേശിച്ച് യാത്ര ചെയ്യുമ്പോൾ ഈ ത്യാവാഫ് സുന്നത്താണ്. എന്നാൽ ജിദ്ദ പോലെയുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ താമസക്കാരായവർ മക്ക വിട്ട് പിരിഞ്ഞ്, അവിടെ താമസമുദ്ദേശിച്ച് മടങ്ങുമ്പോൾ വിദാഇന്റെ ത്യാവാഫ് നിർബന്ധം തന്നെയാണ്. മദീനയിൽ പോകുന്നവർ മക്കയിലേക്ക് തന്നെ തിരിച്ചുവരുമെന്നുറപ്പുണ്ടെങ്കിലും ത്യാവാഫ് ചെയ്യണം. മക്ക വിടാതെ അവിടെ തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നവർക്ക് വിദാഇന്റെ ത്യാവാഫ് ആവശ്യമില്ല. ഹജ്ജ് കഴിഞ്ഞ് മക്ക വിട്ടുമ്പോൾ മക്കയിലെ എല്ലാ ജോലികളിൽ നിന്നും വിരമിച്ച ശേഷമാണ് ത്യാവാഫ് ചെയ്യേണ്ടത്. ത്യാവാഫ് ചെയ്ത ശേഷം യാത്രയുമായി ബന്ധപ്പെടാത്ത കാരണങ്ങൾക്ക് കൂടുതൽ സമയം പിന്നെയും അവിടെ താമസിച്ചാൽ പുറപ്പെടുന്നതിന് മുമ്പായി രണ്ടാമതും ത്യാവാഫ് മടക്കി ചെയ്യേണ്ടതാണ്. വിദാഇന്റെ ത്യാവാഫിന് നിയുത്ത് ചെയ്യാൻ നിർബന്ധമാണ്.

“അല്ലാഹുവിനുവേണ്ടി ഏഴ് ചുറ്റു വിദാഇന്റെ ത്യാവാഫ് ചെയ്യാൻ ഞാൻ കരുതി” എന്ന് നിയുത്ത് ചെയ്യാം. ത്യാവാഫുൽ വിദാഅ് കഴിഞ്ഞ് അതിന്റെ രണ്ട് റക്അത്ത് സുന്നത്താൽ നിസ്കരിച്ച് സംസം കൂടിച്ചശേഷം പ്രാർഥനക്കുത്തരമുള്ള മുൽതസമിൽ വരണം. തുടർന്ന് പുരുഷന്മാർ നബി(സ്യ) ചെയ്ത പോലെ ശരീരത്തെ കഅ്ബയോട് അണച്ചുചേർത്ത് വയറും നെറ്റിത്തടവും മുൽതസമിനോട് മുട്ടിച്ച് വലതുകൈ വാതിലിനുനേരെയും ഇടതുകൈ ഹജറുൽ അസ്വദീനു നേരെയും നീട്ടി വലതു കവിൾത്തടമോ നെറ്റിയോ കഅ്ബത്തെ മുട്ടിച്ച് താഴ്മയോട് കൂടി നിന്ന് ദുആ ഇരക്കണം. സ്ത്രീകൾ വിട്ടുനിൽക്കണം. ജനുവരിയോ പ്രസവരക്തമോ ഉള്ള സ്ത്രീകൾക്ക് പെട്ടെന്ന് പുറപ്പെടേണ്ടി വന്നാൽ ത്യാവാഫുൽ വിദാഅ് നിർബന്ധമില്ല. ഫിദ്യയുമില്ല.

മേൽപറഞ്ഞ പ്രകാരം കഅ്ബാശരീഫുമായി ഒട്ടിച്ചേർന്ന് മനംനൊന്ന് താഴെ പറയുന്ന ദുആ കൊണ്ടു വരണം.

“അല്ലാഹുവേ, ഈ ഭവനം നിന്റെ ഭവനമാണ്. ഈ അടിയൻ നിന്റെ അടിയാനും അടിയത്തിയുടെ സന്തതിയുമാണ്. നീ കീഴ്പ്പെടുത്തിത്തന്ന വാഹനത്തിൽ കയറി ഞാനിതാ നിന്റെ നാട്ടിൽ വന്നെത്തുകയും നിന്റെ അനുഗ്രഹത്താൽ ആരാധനകൾ പൂർത്തിയാക്കാൻ സാധിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുകയാണ്. നീ എന്നെ തൃപ്തിപ്പെടുവെങ്കിൽ തൃപ്തി ഇനിയും വർധിപ്പിക്കേണമേ. ഇല്ലെങ്കിൽ, ഇതാ നിന്റെ ഭവനവുമായുള്ള എന്റെ വേർപാടിന്റെ സമയത്തെങ്കിലും എന്നിൽ നീ തൃപ്തിയുള്ളവനാകണമേ. നാഥാ നിന്റെ അനുവാദത്തോടെ നിന്റെ ഭവനവുമായി വിട്ടുപിരിയാൻ ഞാൻ ഒരുങ്ങുന്നു. നിന്നെക്കുറിച്ചും നിന്റെ ഭവനത്തെക്കുറിച്ചും ഞാൻ സംതൃപ്തനാണ്. എന്റെ ശരീരത്തിന് ആരോഗ്യവും ദീനിന് സുരക്ഷിതത്വവും നൽകേണമേ. എന്റെ തിരിച്ചുപോക്ക് നന്നാക്കിത്തരേണമേ. ശേഷിച്ച കാലം മുഴുവൻ നിനക്ക് കീഴ്പ്പെട്ട് ജീവിക്കാനുള്ള സൗഭാഗ്യം എനിക്ക് നീ തരേണമേ. കരുണാ വാരിധിയേ, ഇഹപര നന്മ എന്നിൽ നീ സമന്വയിപ്പിക്കണമേ. നീ സർവശക്തനല്ലോ. അത്യദാരനായ നാഥാ, നിന്റെ ഭവനത്തിലേക്ക് ഇനി തിരിച്ചുവരില്ലേ എന്ന് ഞാൻ ഭയപ്പെടുന്നു. അതിനാൽ നരകാഗ്നിയിൽ നിന്ന് എന്നെയും കുടുംബത്തെയും മോചിപ്പിക്കണേ നിന്റെ വാക്ക് സത്യമാണല്ലോ നാഥാ. നീ നിന്റെ നബി(സ്വ)ക്ക് കഅ്ബാലയത്തോട് വിട്ടു പിരിഞ്ഞപ്പോൾ വാഗ്ദത്തം നൽകിയ പോലെ നിന്റെ ഭവനത്തിലേക്ക് എന്നെയും മടക്കി എത്തിക്കണമേ. ഇനിയുമിനിയും എന്നെ നിന്റെ വിശുദ്ധ ഹാമിലേക്ക് മടങ്ങിവരാൻ അനുഗ്രഹിക്കണമേ. സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടവരിൽ എന്നെ നീ ഉൾപ്പെടുത്തണമേ. അല്ലാഹുവേ ഇത് നിന്റെ വിശുദ്ധ ഭവനവുമായുള്ള എന്റെ അവസാന കൂടിക്കാഴ്ചയാക്കല്ല നാഥാ, അഥവാ നീ അപ്രകാരം എന്നെ ആക്കുന്നുവെങ്കിൽ ഇതിനുപകരം എനിക്ക് നീ സ്വർഗം പ്രധാനം ചെയ്തുതരേണമേ. കാരുണ്യവാരിധിയേ”.

പ്രാർഥന കഴിഞ്ഞശേഷം ഒന്നുകൂടി സംസം കുടിക്കുകയും തിരിച്ച് ഹജറുൽ അസ്വദിലേക്ക് ചെന്ന് ചുംബിക്കുകയും തൊട്ടുമുത്തുകയും ചെയ്ത ശേഷം ബാബുൽ വിദാഇലൂടെ അവിടെനിന്ന് പുറപ്പെടാം.

ഹജ്ജ് കർമ്മങ്ങൾ : സംക്ഷിപ്ത വിവരം

ശ്ലോക് 1 മുതൽ : മീവാത്തുകളിൽ നിന്ന് ഹജ്ജിന് ഇഹ്റാം ചെയ്യാനുള്ള സമയം ആരംഭിച്ചു. ഹജ്ജിനു ഇഹ്റാം ചെയ്താൽ ദുൽഹജ്ജ് 10 വരെ ഇഹ്റാമിൽ താമസിക്കണം. മീവാത്തിൽ നിന്ന് ഉറക് ഇഹ്റാം ചെയ്തു മക്കയിലെത്തി ഉറയുടെ തവാഹും സഅ്യാം ചെയ്തു മുടി നീക്കി സ്വതന്ത്രമാവുക.

ദുൽഹജ്ജ് 7 : മീവാത്തുകളിൽനിന്ന് ഹജ്ജിനു ഇഹ്റാം ചെയ്തിട്ടില്ലാത്തവർ കുളിച്ച് ഇഹ്റാമിന്റെ വസ്ത്രം മാറ്റി ഹാമിൽ ചെന്ന് സുന്നത്ത് നിസ്കരിച്ച് വീട്ടുപറിക്കൽ വെച്ച് ഹജ്ജിന് ഇഹ്റാം ചെയ്യുക(ഇഹ്റാമിലുള്ളവർ പുതുതായി ഒന്നും ചെയ്യേണ്ടതില്ല) രാത്രി മുത്വഹിഫ് നിർദ്ദേശിക്കുന്നിടത്ത് നിന്ന് വാഹനത്തിൽ മിനയിലേക്ക് പുറപ്പെടുക. ആവശ്യവസ്തുക്കൾകൂടെ എടുക്കുക. തൽബിയത്ത് വർദ്ധിപ്പിക്കുക.(മിനയിലേക്ക് പുറപ്പെടേണ്ടത് ദുൽഹജ്ജ് 8ന് രാവിലെയാണ്. ഇപ്പോൾ തലേന്ന് രാത്രി പുറപ്പെടലാണ് പതിവ്.

ദുൽഹജ്ജ് 8 : പ്രഭാതത്തോടെ മിനയിലെത്തുന്നു. നിസ്കാരങ്ങൾ നിർവഹിച്ച് ദിക്റിലും ദുആയിലും കഴിഞ്ഞുകൂടുക. സാധ്യമെങ്കിൽ മസ്ജിദുൽ ഖൈഫിൽ ചെന്ന് നിസ്കരിക്കുക. രാത്രി ആരാധനകൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുക.

ദുൽഹജ്ജ് 9 : രാവിലെ അറഹയിലേക്ക് പുറപ്പെടുക. ഉച്ചയോടെ അറഹയിലെത്തുന്നു. ഇബാദത്തിൽ മുഴുകുക. ഒരു നിമിഷം പോലും പാഴാക്കാതെ സൂര്യാസ്തമയം കഴിയും വരെ അറഹയിൽ ഭക്തി നിർഭരമായി താമസിക്കുക. രാത്രിയാകുന്നതോടെ അറഹ വിട്ടു മുസ്ദലിഫയിലേക്ക് നീങ്ങുക.

ദുൽഹജ്ജ് 9 രാത്രി : അർദ്ധരാത്രി കഴിയും വരെ മുസ്ദലിഫയിൽ രാപ്പാർക്കുക. ജംഅ് അനുവദനീയമുള്ളവർ മഗ്ദിബും ഇശായും ഇവിടെ വെച്ച് നിർവ്വഹിക്കുക. എറിയാനുള്ള കല്ല് ശേഖരിക്കുക. പ്രാർത്ഥിക്കുക.

ദുൽഹജ്ജ് 10 : 1. പ്രഭാതത്തോടെ മിനയിലെ ജംറത്തുൽ അവബയെ എറിയുക. 2. മുടി നീക്കുക. 3. അറവുണ്ടെങ്കിൽ അറുക്കുക. 4. മക്കയിലേക്ക് പോയി ഹജ്ജിന്റെ ത്വവാഹും, ഹജ്ജിന്റെ സഅ്യാം മുമ്പ് ചെയ്യാത്തവർ അതും ചെയ്യുക. മിനയിൽ തന്നെ തിരിച്ചെത്തി രാത്രി മിനയിൽ പാർക്കുക.

ദൃശ്യം 11 : ഉച്ചക്ക് ശേഷം മൂന്ന് ജനങ്ങളിലും ഏഴ് വീതം എറിയുക.(ധൃതിയിൽ പോകാനുദ്ദേശിക്കുന്നവർ സൂര്യോസ്തമയത്തിനു മുമ്പ് എറിഞ്ഞു മിന വിടുക.) അല്ലാത്തവർ മിനയിൽ രാത്രി പാർക്കുക.

ദൃശ്യം 13 : ഉച്ചക്ക് ശേഷം മൂന്ന് ജനങ്ങളെയും എറിയുക. മിന വിടുക. മക്ക വിടുമ്പോൾ വിദാഹന്റെ ത്വവാഹ് ചെയ്യുക.

പുണ്യസ്ഥലങ്ങൾ സന്ദർശിക്കൽ

1. റസൂൽ(സ്വ)യുടെ ജന്മവീട്:

സൂഖുല്ലെലിൽ മക്തബതു മക്കത്തുൽ മുക്രമ എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന ഒരു ലൈബ്രറി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന സ്ഥാനത്താണ് നബി(സ്വ) ജനിച്ച വീട്. ഹറമിലെ പുരാതന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഇവിടെ സൂക്ഷിച്ചിരിക്കുന്നു

2. ഹിറാ ഗുഹ:

വിശുദ്ധ ഖുർആൻ ആദ്യമായി അവതരിച്ച വിശുദ്ധ സ്ഥാനമാണിത്. ജബലുന്നൂറിലെ ഈ ഗുഹയിൽ മഹാനായ പ്രവാചകൻ(സ്വ) ഏതാനും ദിവസങ്ങൾ ആരാധനാ നിരതരായി താമസിച്ചിരുന്നു. ആരോഗ്യമുള്ളവർക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടില്ലാതെ മുകളിൽ കയറാം. അതിരാവിലെ പോകുന്നതാണ് നല്ലത്. ഇതിന്റെ മുകളിലെത്തി മറുഭാഗത്തേക്ക് അൽപ്പം താഴെ ഇറങ്ങിയാൽ ഒരാൾക്ക് നിന്നു നിസ്കരിക്കാൻ സൗകര്യമുള്ള ഒരു ഗുഹയുണ്ട്. ഇവിടെ നിന്ന് മസ്ജിദുൽ ഹറാം വ്യക്തമായി കാണാവുന്നതാണ്.

3. സൗദ് ഗുഹ:

നബി(സ്വ) മദീനയിലേക്ക് ഹിജ്റ പോകുമ്പോൾ ശത്രുക്കൾ കാണാതിരിക്കാൻ അബൂബക്ർ സിദ്ദീഖ്(റ) ഒന്നിച്ച് മൂന്നു ദിവസം ഒളിച്ചു താമസിച്ചത് സൗദ് മലയിലെ ഈ ഗുഹയിലായിരുന്നു. ഹിറായിലേക്ക് കയറിയതിനെക്കാൾ വലിയ കയറ്റമാണ്.

4. മസ്ജിദുൽ റായ:

റസൂൽ(സ്വ) മക്കാ ഫത്ഹ് വേളയിൽ മുഅല്ലായിൽകൂടി കടന്ന് വന്ന് പതാക നാട്ടിയതും നിസ്കരിച്ചിട്ടുള്ളതുമായ സ്ഥലമാകുന്നു

6. മസ്ജിദുൽ ജിന:

മക്കക്കാരുടെ ഖബർസ്ഥാനമായ മുഅല്ലയുടെ വടക്കെ അതിർത്തിയിൽ സർവ്വർക്കും കാണാവുന്ന പള്ളിയാണിത്. മഹാനായ റസൂൽ(സ്വ)യിൽനിന്ന് ജിന്നുകൾ ഖുർആൻ ശ്രവിക്കുകയും നബി(സ്വ)യുമായി ബൈഅത്ത് ചെയ്യുകയും ഉണ്ടായത് ഈ സ്ഥലത്തുവെച്ചായിരുന്നു.

7. മസ്ജിദുൽ മുബായഅ:

മക്കാ ഫത്ഹ് വേളയിൽ നബി(സ്വ) ജനങ്ങളുമായി ഇവിടെവെച്ച് ബൈഅത്ത് ചെയ്തിരുന്നതായി ചരിത്രമുണ്ട്.

8. മസ്ജിദുൽ ഇജാബ:

നബി(സ) ഹജ്ജിന്റെ കർമ്മങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കി മിനയിൽ നിന്ന് മടങ്ങിയപ്പോൾ മക്കയിൽ പ്രവേശിക്കും മുമ്പ് വിശ്രമിക്കാൻ താവളമുണ്ടായിരുന്ന അൽ മുഹസ്സബ് എന്ന് പറയുന്ന സ്ഥലത്താണ് ഈ പള്ളി നിലകൊള്ളുന്നത്.

9. മസ്ജിദുൽ വൈഫ്:

മിനയിലെ ജംഹകളുടെ അടുത്തുള്ള വളരെ മഹത്വങ്ങൾ നിറഞ്ഞ പള്ളിയാണിത്. മഹാനായ അബൂഹുറയ്ദ് (റ) ഇപ്രകാരം പറയുകയുണ്ടായി. 'ഞാൻ മക്കാനിവാസി ആയിരുന്നെങ്കിൽ എല്ലാ ശനിയാഴ്ചയും മസ്ജിദുൽ വൈഫിൽ പോയി നിസ്കരിക്കുമായിരുന്നു.'

10. മസ്ജിദുൽ ബൈഅ:

നബി(സ) മദീനയിലേക്ക് ഹിജ്റ പോകും മുമ്പ് മദീനക്കാരായ അൻസാറുകളുമായി ഉടമ്പടി ചെയ്ത സ്ഥലത്തുള്ള പള്ളിയാണിത്.

11. ജനത്തുൽമുഅല്ല:

മക്കയിലെ ഖബർസ്ഥാനാണിത് നബി (സ)യുടെ പ്രിയപത്നി ഖദീജ(റ) ഇവിടെയാണ് അന്ത്യവിശ്രമം കൊള്ളുന്നത്. നബി(സ)യുടെ മക്കളായ ഖാസിം, അബ്ദുല്ല എന്നിവരും അബ്ദുല്ല ബിൻ സുബൈർ(റ) അസ്മാബീവി(റ) തുടങ്ങി മുൻഗാമികളായ നിരവധി മഹത്തുക്കളും സയ്യിദ് അബ്ദുൽ റഹ്മാൻ ബാഹഖി, സയ്യിദ് മുഹമ്മദ് അലഖി മാലികി, സയ്യിദ് ഹസൻ ശദ്ദാദ് തുടങ്ങി പിൻഗാമികളായ നിരവധി മഹത്തുക്കളും മക്കയിൽ മരണപ്പെടാൻ ഭാഗ്യം ലഭിച്ച ലോകത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നു വന്നവരും ഇവിടെ അന്ത്യ വിശ്രമം കൊള്ളുന്നു. ഇവിടെ സിയാറത്ത് ചെയ്തത് പ്രത്യേക പൂണ്യകർമ്മമാണ്.

അവലംബം:സബാഹ് പണ്ണികോപ്പൻസ് കൊല്ലം ,അൽഹജ്ജ് ,കാന്തപുരം എ.പി. അബൂബക്കർമുസ്ലിയാർ ഹജ്ജിനെക്കുറിച്ച് കൂടുതൽ വിശദീകരണത്തിന് “ അൽ ഹജ്ജ് ” പുസ്തകം കാണുക.

ഇസ്ലാമിക വിശ്വാസ അനുഷ്ഠാന പഠന പ്രചരണ രംഗത്ത്

സുന്നികേരളത്തിന്റെ ആദ്യത്തെ വെബ്സൈറ്റ്

www.islamkerla.com

E-mail : abdulla_cherumba@yahoo.com

Mobile : 0091 9400534861